

บทที่ 4

ละครชุดของวิลเลียม เชกสเปียร์

เค้าโครงเรื่อง

1. ละครชุดแรกของเชกสเปียร์
2. ละครชุดที่สองของเชกสเปียร์

สาระสำคัญ

1. ละครชุดแรกของเชกสเปียร์ ประกอบด้วยละครที่มีชื่อเรื่องเดียวกัน แต่มี 3 ตอน คือ Henry VI ภาค 1 ภาค 2 และ ภาค 3
2. ละครชุดที่สองของเชกสเปียร์ ประกอบด้วยละครที่มีชื่อเรื่องต่างกัน คือ Richard II Henry IV ภาค 1 และ ภาค 2 และ Henry V

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาสามารถบอกความหมายของละครชุดได้
2. นักศึกษาสามารถระบุข้อแตกต่างของละครชุดแรกและละครชุดที่สองของเชกสเปียร์ได้

ละครที่นิยมแต่งกันโดยทั่วไปจะเป็นละครที่มีเนื้อเรื่องและเหตุการณ์ที่จบลงในตอนท้ายของเรื่อง แต่ละครของวิลเลียม เชกสเปียร์จะมีลักษณะที่พิเศษและแตกต่างออกไป นั่นคือเชกสเปียร์ได้ประพันธ์ละครประวัติศาสตร์บางเรื่อง ให้มีเนื้อหาและเหตุการณ์เกี่ยวเนื่องกับละครอีกเรื่องหนึ่งที่เคยประพันธ์ไว้ก่อนแล้ว และเมื่อนำเอาละครเหล่านั้นมารวมกัน จะเรียกว่า **ละครชุด** แต่ละครชุดอาจมีความยาวเพียง 3 หรือ 4 ตอนหรือมากกว่านั้น

1. ละครชุดแรกของเชกสเปียร์

ละครประวัติศาสตร์ชุดแรกของเชกสเปียร์มีชื่อเรื่องเดียวกันคือ **Henry VI ภาค 1-3** โดยเชกสเปียร์ประพันธ์ทั้ง 3 ตอนในเวลาไล่เลี่ยกัน ดังนี้

1. **Henry VI ภาค 1** ประพันธ์ในระหว่างปี ค.ศ. 1589 - 1590
2. **Henry VI ภาค 2 และ 3** ประพันธ์ในระหว่างปี ค.ศ. 1590 - 1591

ละครประวัติศาสตร์ชุดนี้ก่อให้เกิดการวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในหมู่นักทฤษฎีวรรณคดีทันทีที่ถูกตีพิมพ์ในหนังสือรวบรวมงานเขียนของเชกสเปียร์เมื่อปี ค.ศ. 1623 นักวรรณคดีหลายคนมีความเห็นว่าละครประวัติศาสตร์ **Henry VI** ทั้ง 3 ตอนไม่ได้เป็นผลงานของเชกสเปียร์คนเดียว งานชุดนี้มีผู้แต่งหลายคน

นายวอร์เบอร์ตัน (Warburton) และบรรณาธิการหนังสือในศตวรรษที่ 18 ซึ่งประเด็นที่เป็นปัญหานี้ โดยดูจากการพรรณนา **โจนแห่งอาร์ค (Joan of Arc)** ที่ไม่สละสลวย และลงความเห็นว่าเชกสเปียร์คงไม่ได้ประพันธ์งานที่ด้อยค่าชิ้นนี้แน่

นายเอ็ดมันด์ มาโลน (Edmond Malone) ได้ทำการศึกษา **Henry VI** ทั้ง 3 ตอน ในปี ค.ศ. 1787 ชื่อ **Dissertation of the Three Parts of Henry VI** และมีความเห็นแยกเป็น 2 ประเด็น คือ ละครชุดนี้อาจเป็นผลงานของคนอื่นหรือเป็นผลงานที่มีผู้ประพันธ์หลายคนโดยมีเชกสเปียร์ร่วมอยู่ด้วย แต่ไม่มีบทบาทเด่นนักในการทำงานเป็นคณะ ทั้งนี้ดูได้จากวิธีการประพันธ์ และแหล่งอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ ผู้ประพันธ์ที่อยู่ในข่ายความเป็นไปได้คือ คริสโตเฟอร์ มาร์โลว์ (Christopher Marlowe) พีล (Peele) แนช (Nash) แชนพแมน (Chapman) เดรดตัน (Drayton) คิด (Kyd) และลอร์ดจ์ (Lodge)

แต่หากจะดูกันให้ดีแล้ว จะเห็นว่า **Henry VI** เป็นละครชุดแรกในการเริ่มอาชีพเป็นนักเขียนบทละครของเชกสเปียร์ การด้อยประสิทธิภาพ อาจเป็นเหตุให้การประพันธ์งานชุดนี้ไม่สละสลวยและไพเราะ หากนำไปเปรียบเทียบกับผลงานบทละครเรื่องอื่นๆ ของเขาเพราะเมื่อใดก็ตามที่ผู้อ่านได้เห็นชื่อ **วิลเลียม เชกสเปียร์** มักจะนึกถึงสิ่งที่ไพเราะ สวยงามหรืองานที่มีลักษณะโดดเด่น จนไม่มีใครจะมาทาบรัศมีของเขาได้ อย่างไรก็ตาม เรายังไม่สามารถที่จะหาข้อสรุปที่แน่นอนได้ จนกระทั่งทุกวันนี้

Henry VI ภาค 1 เป็นละครที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ประเทศอังกฤษได้สูญเสียกษัตริย์นักรบผู้ยิ่งใหญ่คือ **พระเจ้าเฮนรีที่ 5** ซึ่งสวรรคตด้วยพระชนมายุเพียง 35 พรรษา

ในปี ค.ศ. 1422 ระหว่างการเคลื่อนไหวของขุนนาง บรรดาขุนนางพากันกล่าวสรรเสริญพระเจ้าเฮนรีที่ 5 และความเกรียงไกรของประเทศอังกฤษเหนือประเทศฝรั่งเศส การทะเลาะวิวาทของขุนนางในราชสำนัก และการแยกตัวเป็นอิสระของประเทศฝรั่งเศสภายหลังการขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าเฮนรีที่ 6 กษัตริย์ที่อ่อนแอ ในองก์ที่ 5 พระเจ้าเฮนรีที่ 6 ทรงแสดงพระประสงค์ที่จะอภิเษกกับมาร์กาเร็ท (Margaret) ลูกสาวของเรเนียร์ (Reignier)

Henry VI ภาค 2 เนื้อหาจะมีสาระสำคัญกว่า ภาค 1 เช่นมีการแสดงการใช้เวทมนตร์ของดัชเชสแห่งกลอสเตอร์ (Duchess of Gloucester) การแสดงปาฏิหาริย์ของเซนต์ อัลบานส์ (St. Albans) การแข่งขันระหว่างฮอร์เนอร์ (Horner) และทหารของเขา การประหารชีวิตซัฟโฟลด์ (Suffolk) คู่รักของราชินีมาร์กาเร็ท และการจับกุมแจ็ค เคท (Jack Cade) ผู้ก่อการจลาจล และการไต่เต้าขึ้นครองบัลลังก์ของริชาร์ด ดยุกแห่งยอร์ก (Richard, Duke of York) นับได้ว่าผู้ประพันธ์ได้นำเอาเกร็ดความรู้และเหตุการณ์มาบรรจุไว้มากในตอนี่ 2 นี้

ภาพที่ 9 ภาพจากการแสดงละครเรื่อง Henry VI ภาค 2 (จากซ้ายไปขวา) David Dodimead (Cardinal Beaufort) Barbara Jefford (Queen Margaret) Jack Gwillin (York) และ Derek Godfrey (Suffolk)

ส่วน Henry VI ภาค 3 เป็นเรื่องราวการต่อสู้ของราชวงศ์แลงแคสเตอร์ (Lancaster) และราชวงศ์ยอร์ก (York) ซึ่งเรียกว่าสงครามดอกกุหลาบที่ยืดเยื้อถึง 10 ปี ในที่สุดพระเจ้าเฮนรีที่ 6 ทรงยอมจำนนต่อดยุกแห่งยอร์ก บิดาของเอ็ดเวิร์ด เอิร์ลแห่งมาร์ช (Edward, Earl of March) ผู้ซึ่งต่อมาได้รับสถาปนาเป็นพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 4 กษัตริย์แห่งประเทศอังกฤษโดยมีพระอนุชาคือ ริชาร์ด ดยุกแห่งกลอสเตอร์ (Richard, Duke of Gloucester)¹ เป็นผู้สนับสนุนและเคียงคู่มุ่งบัลลังก์ของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 4 โดยการปลงพระชนม์พระเจ้าเฮนรีที่ 6 ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในหอคอยแห่งกรุงลอนดอน (Tower of London)

กิจกรรมที่ 1

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ลักษณะของเชคสเปียร์มีลักษณะอย่างไร ?
2. ลักษณะแรกๆของเชคสเปียร์ประกอบด้วยละครที่เรื่อง และมีชื่ออะไรบ้าง ?

¹ หลังจากพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 4 เสด็จสวรรคต ริชาร์ดแต่งตั้งตนเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 5 พระนัดดา ต่อมาได้ยึดอำนาจและสถาปนาตนเป็นกษัตริย์แห่งประเทศอังกฤษ ทรงมีพระนามว่า พระเจ้าริชาร์ดที่ 3 (Richard III)

2. ละครชุดที่สองของเชคสเปียร์

ละครชุดที่สองจะแตกต่างจากชุดแรก คือ ชื่อเรื่องของละครจะแตกต่างกันไปตามองค์กษัตริย์ที่ขึ้นครองราชย์ในแต่ละช่วงของประวัติศาสตร์ แต่เนื้อเรื่องจะดำเนินต่อไปเช่นเดียวกับ Henry VI ตอนที่ 1 - 3 ละครชุดนี้ได้แก่

1. Richard II ประพันธ์ในปี ค.ศ. 1595
2. Henry IV ภาค 1 ประพันธ์ระหว่างปี ค.ศ. 1596 - 1597
3. Henry IV ภาค 2 ประพันธ์ในปี ค.ศ. 1598
4. Henry V ประพันธ์ในปี ค.ศ. 1599

ภาพที่ 10 พระเจ้าริชาร์ดที่ 2

Richard II เป็นละครที่ถูกจัดแสดงมากที่สุด ในรัชสมัยของพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 1 โดยมีการแสดงถึง 40 ครั้ง และการแสดงครั้งแรกมีขึ้นที่บ้านพักของเซอร์เอ็ดเวิร์ด โฮบี (Sir Edward Hoby) ต่อมาคณะผู้ก่อกบฏชาวเอสเซ็กซ์ (Essex) ได้จ้างให้คณะละครของเชคสเปียร์จัดแสดงละครเรื่องนี้ก่อนการก่อกบฏเพราะเห็นว่าการเสื่อมอำนาจของพระเจ้าเจมส์ที่ 2 และความอ่อนแอของพระองค์จะเป็นเครื่องมือที่จะปลุกกระดมให้ผู้คนชาวอังกฤษเข้าร่วมการกบฏ

ละครเรื่อง Richard II เริ่มด้วยข้อพิพาทระหว่างโบลลิงบรูก (Bolingbroke) พระญาติของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 กับโทมัส มาวเบรย์ (Thomas Mowbray) ดยุกแห่งนอร์โฟล์ค (Duke of Norfolk) โบลลิงบรูกกล่าวหาว่ามาวเบรย์เป็นผู้ฆ่า

ดยุกแห่งกลอสเตอร์ (Duke of Gloucester) ยักยอกเงินแผ่นดินและเป็นกบฏ มาวเบรย์ปฏิเสธข้อกล่าวหา พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ไม่สามารถยุติข้อพิพาทได้ จึงตัดสินพระทัยเนรเทศทั้งโบลลิงบรูกและมาวเบรย์ออกจากอังกฤษ โบลลิงบรูกถูกสั่งห้ามเข้าประเทศเป็นเวลา 6 ปี ในขณะที่มาวเบรย์ถูกเนรเทศตลอดชีวิต

พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงเชื้อขุนนางที่อยู่ใกล้ชิดและเปิดหูให้พระองค์ทรงเพิ่มภาษีที่ราษฎรต้องจ่ายให้รัฐ เพื่อนำเงินไปสนับสนุนกองทหารที่ไปรบกับไอร์แลนด์ (Ireland) และเมื่อจอห์นแห่งกอนท์ (John of Gaunt) บิดาของโบลลิงบรูกสิ้นชีวิต พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 ทรงผิดสัญญาที่ให้ไว้กับโบลลิงบรูก โดยยึดเอาทรัพย์สินสมบัติ และตำแหน่งสืบต่อจากพระบิดาของเขา โบลลิงบรูกจึงหวนกลับอังกฤษโดยมีนอร์ธัมเบอร์แลนด์ (Northumberland) ให้การสนับสนุนและสถาปนาตนเองเป็น **พระเจ้าเฮนรีที่ 4 (Henry IV)** และพระเจ้าเฮนรีที่ 4 ทรงโคกเค็ร้าต่อการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2 อันเนื่องมาจากการถูกลอบปลงพระชนม์โดย เซอร์ เพียร์ เอ็กสตัน (Sir Piers Exton) ผู้อยู่ฝ่ายพระองค์² ที่เข้าใจผิดว่า พระเจ้าเฮนรีที่ 4 ประสงค์ที่จะกำจัดพระเจ้าริชาร์ดที่ 2

² พระองค์ หมายถึง พระเจ้าเฮนรีที่ 4

ดังนั้น พระเจ้าเฮนรีที่ 4 จึงตั้งปณิธานที่จะเดินทางไปจาริกแสวงบุญเพื่อไถ่บาป

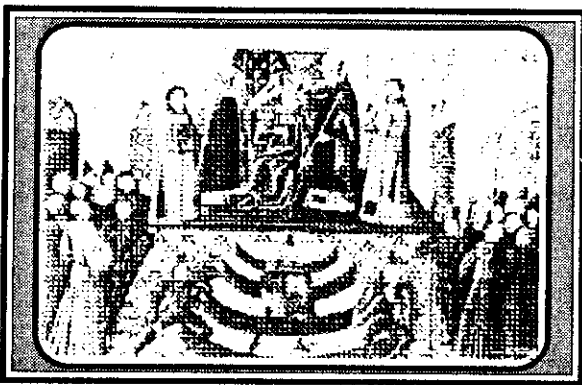
Henry IV ภาค 1 แสดงให้เห็นอุปสรรคต่างๆ ในรัชสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 4 การลุกฮือขึ้นต่อต้านพระองค์ของฮอทสเปอร์ (Hotspur) และพรรคพวก และการใช้ชีวิตอันแสนสำราญขององค์มกุฎราชกุมารคือ เจ้าชายเฮล (Prince Hal) กับพรรคพวกของฟอลสแตฟ (Falstaff) ในย่านเสื่อมโทรมของกรุงลอนดอน (East Cheap) จนเป็นสาเหตุให้พระเจ้าเฮนรีที่ 4 ทรงหนักพระทัยกับพฤติกรรมของพระโอรส แต่เจ้าชายเฮลทรงพิสูจน์ว่าตนเป็นผู้มีความรับผิดชอบดี โดยอาสาออกรบเพื่อปราบปรามฮอทสเปอร์และพรรคพวก และเจ้าชายเฮลทรงปลิดชีวิตศัตรู³ในสนามรบ ละครจบลงด้วยการออกรบอย่างกล้าหาญ กับกบฏของพระบิดาที่เวลส์ (Wales) และหัวเมืองทางเหนือ

Henry IV ภาค 2 การหักหลังซึ่งกันและกันคือใจความสำคัญ (theme) ของละครภาค 2 นี้ เจ้าชายจอห์น (Prince John) พระอนุชาของพระเจ้าเฮลทรงกลับคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้ก่อกบฏ และเจ้าชายเฮลทรงทำให้ฟอลสแตฟอ่อนอายุในที่ชุมนุมและเสียใจเมื่อปฏิเสธว่าพระองค์เคยรู้จักฟอลสแตฟมาก่อน ทันทีที่พระองค์ได้รับสถาปนาเป็นพระเจ้าเฮนรีที่ 5

บทบาทของพระเจ้าเฮนรีที่ 4 ในภาค 2 นี้ไม่เด่นมากนัก ดูเหมือนว่าเขาคงเป็ยร์ต้องการให้ **Henry IV ภาค 2** เป็นบทบาทของละครเรื่องต่อไป⁴ของเขา ภาพของพระเจ้าเฮนรีที่ 4 จะเป็นคนแก่ที่สังขารเสื่อมลงตามอายุขัย ในขณะที่บทบาทของเจ้าชายเฮลจะโดดเด่น และมีความพร้อมที่จะสืบราชสมบัติต่อจากพระราชบิดา

Henry V เป็นละครตอนสุดท้ายของชุดที่แสดงความยิ่งใหญ่และปรีชาสามารถในเชิงรบเชิงการทูต และความรักของพระเจ้าเฮนรีที่ 5 พระมหากษัตริย์ที่เป็นขวัญใจของประชาชนชาวอังกฤษในทุกยุคทุกสมัย

พระองค์ทรงเป็นผู้แผ่ขยายอาณาภาพของประเทศอังกฤษออกไปได้อย่างกว้างขวาง โดยการทวงสิทธิ์ในการครอบครองดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส และทรงนำกองทัพต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศสจนได้รับชัยชนะ ในการไปฝรั่งเศสพระองค์ไม่เพียงแต่ได้ดินแดนของฝรั่งเศสเท่านั้น พระองค์ทรงพบรักกับเจ้าหญิงแคเธอรีน (Princess Katherine) พระธิดาของกษัตริย์ฝรั่งเศส และทรงอภิเษกกับพระนางทันที

ภาพที่ 11 พิธีเสด็จขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าเฮนรีที่ 4 เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 1399

³ ศัตรู หมายถึง ฮอทสเปอร์

⁴ ละครเรื่องต่อไป หมายถึง Henry V

กิจกรรมที่ 2

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ละครรูตที่สองของเชกสเปียร์มีกี่เรื่อง และมีชื่ออะไรบ้าง ?
2. ในละครรูตนี้ท่านคิดว่าเรื่องใดที่มีเนื้อหาเด่นที่สุด ? ทำไม ?

บทสรุป

ละครรูตที่สองของเชกสเปียร์จะแสดงเหตุการณ์และความเป็นไปของกษัตริย์ถึง 3 พระองค์ จึงนับได้ว่าเป็นละครรูตที่ยาว แต่ไม่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเบื่อ และการสานต่อของละคร แต่ละเรื่องจะทำได้ดีและสละสลวยกว่าละครรูตแรกมาก

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ละครรูตของเชกสเปียร์แบ่งคร่าวๆ ได้กี่ชุด ? อะไรบ้าง ?
2. ท่านคิดว่าละครชุดใดน่าสนใจและสมควรอ่านเพิ่มเติม ทำไม ?

ภาพที่ 12 พระบรมฉายาลักษณ์ของพระเจ้าเฮนรีที่ 5